

# CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

## ABONAMENTUL

Pe an, în România . . . . . 40 lei  
6 luni . . . . . 20 „  
3 luni . . . . . 10 „  
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână  
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația  
București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98

**Vol. II, ediția II, Dreptul civil Alexandresco, este de vânzare la Curierul Judiciar. Prețul 18 lei. Persoanele care s'au abonat îl vor primi cu 15 lei.**

*Rugăm pe d-nii abonați care și-au schimbat domiciliul, să ne anunțe printr-o carte poștală, indicându-ne exact noua D-lor adresă, pentru a putea primi regalat ziarul.*

## SUMAR

**Despre penalitățile la Români, în timpul lui Matei Basarab și lui Vasile Lupu, de d-l Ciru Economu; JURISPRUDENȚĂ:**

Curtea de Casație s. II: D. D. Negoescu, liberare pe cauțiune;

Idem: S. Populeanu, A. Rioșeanu și Sc. Arion cu Paul Negulescu ș. a.;

Idem: I. Ioanin cu Banca de Scont;

Trib. Ilfov s. I: G. Boambă ș. a. cu I. Ioanin.

## DESPRE PENALITĂȚILE LA ROMÂNII

ÎN TIMPUL LUI

### MATEI BASARAB ȘI VASILE LUPU

Trei-zeci de ani după asasinarea lui Mihai-Viteazu, care se întâmplă, după cum se știe, la începutul secolului al XVII-lea, în anul 1601, Muntenia se găsea în situațiunea cea mai desprătată în care se poate afla o țară deprinsă cu zile mai bune. Domniile frământate și trecătoare ale lui Șerban-Vodă, Radu-Vodă, Alexandu Iliș-Vodă, Gavriil-Vodă și Leonte Stefan-Vodă; năvălirile Ungurilor, Turcilor, Tătarilor, care profitau de cea mai mică ocaziune pentru a intra în țară și a o jefui; intrigile interioare ale competitorilor la tron, sleiseră cu totul puterile materiale și morale ale poporului. În anul 1632, birurile erau așa de grele, încât toate județele de peste Olt, deja strașnic de încercate și de sărăcite printr-o recentă invasiune a Tătarilor, se sparseră, și oamenii ce le locuiau fugiră fie-care încotro putu pentru a scăpa de nevoi. Năpasta căzu

atunci pe boerii orânduiți cu strângerea dărilor, Aprozii domnești le stău execuție prin case pentru a-și sili să plătească ceea-ce nu mai era cu putință să adune de pe la contribuabili. La rândul lor, boerii se desperară. Ei ținură sfat, și văzând că nu e alt chip de scăpare, trecură cu toții peste plaiul Vulcanului și pribegiră în Ungaria.

Printre oamenii de frunte cari părăsiră țara cu acea ocaziune era un bărbat însemnat, Matei-Aga, feciorul lui Danciul-Vornicul, din neamul Brâncovenilor, a cărui dregătorie fusese de a aduna contribuțiunile în județul Romanați. Nu intră în cadrele restrânse ale acestui studiu să povestesc luptele întreprinse de Matei-Aga, în capul boerilor, pentru a răsturna starea de lucruri sub cari gemea patria sa. Voi spune numai, în treacăt, că, după o serie de peripecii, ajutat de amicul său Abaza-Pașa, guvernatorul vilaietelor de la Dunăre, și susținut de voința Românilor, cari făcuseră mare sfat și socotiseră că, după cum era țara perită și mâncată de streini, numai dânsul, prin bunătatea și înțelepciunea sa, va putea să-i aducă o îndreptare, el fu ales Domn în anul 1633, și se sui cu mare pompă pe scaunul său, în ziua de 20 Septembrie acelaș an. Istoria îl pomenește sub numele de Matei Basarab-Voevod.

Inceputurile domniei lui Matei Basarab fură din cele grele. Pe lângă rănilor și suferințele poporului ce avu să vindece sau să îndulcească, el trebui să se lupte și cu intrigele câtor-vă boeri, geloși de a-l vedea pe tron, cari îl atacară cu ajutoare streine. El știu, totuși, să facă față tuturilor nevoilor. După ce învinse pe toți competitorii săi, nimici pările ce urziseră contra lui la Constantinopole și sili pe Sultanul Amurat să-l recunoască ca pe cel mai apt de a guvernă cu bine și de a aduce pacea și odihna în țară. Liniștit prin aceste succese, el întreprinse atunci o serie de reforme, de îmbunătățiri interioare, de



fundățiunii pioase, pe cari domnia lui, relativ lungă, de 21 ani, îi permise să le execute. Și, cu toate că avu să țină și crâncene războaie, buna și dreapta lui administrație, prosperitatea ce răspândi pretutindenți împrejurii, făcură ca domnia lui să fie una din cele mai glorioase și numele lui din cele mai iubite și mai populare din câte au fost în România.

La aceiași epocă, niște cauze aproape identice înălțară, în Moldova, pe Vasile Lupu Vornicul la domnie. Cu câțiva ani înainte, Alexandru-Vodă umpluse țara de funcționari greci, cari storcea poporul. Boerii, în fruntea cărora luptă Vasile Lupu-Vornicul, provocară o mișcare populară contra acelor streini, și Alexandru-Vodă, care continuă a-i susține, fû nevoit să părăsească țara cu batjocură și să-și pearză domnia. Alegera boerilor se îndreptă, mai întâiu, asupra lui Vasile Lupu, dar el refuză de o cam dată. Puțin în urmă însă, după efemerele domnii ale lui Miron Barnowski-Vodă și Moise Movilă-Vodă, văzând că țara ferbea în greutăți și în netocmele, el se decise a primi sarcina de a aduce o îndreptare patriei sale, și, în anul 1634, un an după suirea lui Matei Basarab pe tronul Munteniei, el se așeză cu cinste pe gloriosul scaun al lui Ștefan-cel-Mare.

Domnia lui Vasile Lupu, ca și a lui Matei Basarab, fû o bine-facere. El își îndreptă silințele spre ușurarea greutăților ce apăsau asupra poporului, înființă o mulțime de instituțiuni folositoare, și, după o domnie de 19 ani, prin harnica și îmbelșugata lui administrație, care făcea pe cronicarul Miron Costin, contimporanul lui, să zică că: «de a fost când-vă vremi fericite pentru Moldova, atunci au fost, căci țara era plină de aur, cu boi de negoț, cu cai, cu miere, și sărac pe acele timpuri, nu se află», el merită să fie înnumărat de istorie printre Domnii cei de frunte ce au domnit în această țară.

Dar ceea ce face domniile lui Matei Basarab și lui Vasile Lupu interesante din punctul de vedere care ne ocupă, sunt lucrările legislative întreprinse de acești Domni, și cari formează cele mai vechi monumente de legislațiune plastică ce istoria noastră cunoaște. Se știe, în adevăr, că, înainte de Matei Basarab, legi scrise în Muntenia n'au existat, și raporturile dintre justițiabili se reglau după străvechile principii ale dreptului roman, conservate și consfințite prin obiceiul locului. În Moldova, din contră, Alexandru-cel-Bun, în al XV-lea secol, edictase un codice basat tot pe dreptul Roman, însă acel codice, cu timpul, fusese așa de stricat și de schimbat, încât nu se mai putea cunoaște, și trebuința unor noi legiuri se simțea aci tot așa de imperios ca și

în Muntenia. Vasile Lupu și Matei Basarab complectară aceste lacune. Cel d'înteu publică prăvilele sale, în anul 1864, sub titlul de *Carte românească de învățătură de la prăvilele împărătești și de la alte județe*. Cel d'al doilea le dete la lumină, în anul 1652, sub titlul de *Indreptarea legii cu Dumnezei*.—Amenduoacele corpuri de legi avură putere până la așezarea Domnilor fanarioți în țară.

De sigur că nu mă pot opri un singur moment pentru a face măcar o scurtă analiză a coprisului acestor bătrâne monumente de legislațiune română. Constat numai, în treacăt, că, pe când nicăiri, în întreaga Europă civilisată, nu esista codice scrise în accepțiunea ce suntem deprinși a da acestul cuvânt, ci legea, întemeiată pe obiceiuri sau pe ordonanțe domnești, variă adesea în aceiași țară după om, după oraș, sau după provincie, în micile principate române de la Dunăre, se găsiră doi bărbați, buni și înțelepți, cari înzestrară țara lor cu un adevărat corp de legislațiune, aceiași pentru toți de-o-potrivă. Acest lucru nu trebuie să ne surprinză, căci instituțiunile folositoare nu sunt o consecință neapărată a culturii unui popor, și istoria patriei noastre ne înfățișează și alte exemple de felul acesta. Probă înființarea primei armate regulate și naționale în România, în al XV-lea secol, sub Mircea-cel-Mare, atunci când pretutindenți în Europa forța publică era fără organizare sistematică sau încredințată unor mâini mercenare.

Prăvilele lui Matei Basarab și lui Vasile Lupu nu tratează numai de dreptul penal. Ele coprind reguli relative și la dreptul civil, și la cel comercial, și la cel rural, și la cel administrativ, și la cel canonic. Voi lăsa însă de-o-parte tot ce se referă la aceste deosebite materii și nu mă voi ocupa de cât de dispozițiunile penale conținute în aceste legiuri. Din examinarea pedepselor ce ele hotărăsc pentru faptele omului și din confruntarea lor cu acele cari aveau curs în alte țări mai înaintate în civilizațiune, voi stabili, și umanitatea legiuitorului, și echitatea represiunii, și blândețea moravurilor noastre. Voi arăta că, proporționând oarecum pedeapsa cu vina, bătrânii noștri criminaliști, din instinct, au fost, pentru a zice ast-fel, antemergătorii celui curent puternic care sgudui finele secolului XVIII-lea și schimbă, printr-o revoluțiune roditoare, întregul sistem penal în Europa. Voi dovedi, sper, cu modul acesta, că studiul istoriei dreptului național, până acum destul de neglijat, este util din toate punctele de vedere și că ar fi timpul ca activitatea scriitorilor noștri să se îndrepteze asupra reconstituierii trecutului nostru juridic.

Cu toate acestea, să nu ne facem iluziune.



Blândețea penalităților din codicele lui Vasile Lupu și lui Matei Basarab nu este de cât relativă. Nu trebuie să uităm, în adevăr, că suntem încă în prima jumătate a secolului al XVII-lea și că lumea geme sub rățăcirile și sub excesivele rigori ale evului de mijloc. În Franția, domnește Ludovic al XIII-lea, și ilustrul său ministru Richelieu taie capetele nobililor cari au cutezat să înfrângă faimoasele sale ordonanțe asupra duelului. Germania se svârcolește în frământările resbelului de 30 de ani. Englitera, condusă de Cromwel, este pe cale a-și face marea revoluțiune. Italia, împărțită în o mulțime de mici state, oferă spectacolul unei națiuni condamnată intrigelor, crimelor și lingușirilor servile. Spania înfine, cu un secol înainte așa de puternică, merge cu pași repezi spre o decadență care, din ce în ce, devine mai simțitoare. Nică unul din marii cugetători cari aruncară tipătul de alarmă contra relelor de cari suferea vechea societate nu se născuse încă. Ba nimic chiar nu făcea să se presimță aparițiunea vre-unuia din ei. Și popoarele, ingenuchiate sub niște legi nemilostive, acceptau, în tăcere, o stare de lucruri care li se părea naturală, căci nimeni încă nu le deschisese ochii asupra vițurilor ei.

Cer voe să mă opresc aci un moment pentru a arunca o repede privire asupra ceea ce era legislațiunea penală la acea epocă. Voi insista mai mult asupra pedepselor uzitate în Franția, o națiune pe care, nouă Românilor, ne place să o cităm mai adesea ca exemplu, poate chiar din cauza comunității de origină, de gusturi și de educațiune ce avem cu dânsa.

Spiritul omului este lovit de groază când se gândește la cruzimele legale întrebuințate, mai pretutindenă, pe vremile acelea, pentru a pedepsi pe un culpabil de crima ce a săvârșit sau pentru a-l face să-și mărturisească vina sau să-și arate complicită.

În primul rând, găsim ceea ce se numea *cestiunea* sau *tortura*. Ea era *ordinară* și *extraordinară* sau *prealabilă*. Cestiunea ordinară se uzita, ca mijloc de instrucțiune, pentru a smulge mărturisirile prevenitului. Cea extraordinară sau prealabilă se da ca pedeapsă accesorie, care preceda supliciul condamnatului. Amândouă erau spăimântătoare.

Criminaliștii timpului înnumără, cu o fioroasă complezență, diferitele moduri de a supune pe un vinovat la cestiune. Hipolit de Marsilis, doct și venerabil jurisconsult din Bolonia, citează 14 moduri diferite pentru a da această tortură. Sistemele cele mari obișnuite consistau în a strivi membrele corpului cu instrumente speciale sau cu frînghii; în a aplică untul de lemn, smoala sau plumbul topit pe cărnurile pacientului; în a-i

surprîmă cu desăvârșire somnul, berea și mâncarea. Alte-ori, casna varia după împregiurări sau după fantesia gâdelui. Ast-fel, se așezau ouă coapte sub subțiorile acusatului; se introduceau corpuri străine, și adesea ori voluminoase, între carnea și pielea lui; i se lipiau lumânări aprinse de degete, cari se consumau în același timp cu ceara; i se vărsa pe stomac, și de la o mare înălțime, cuantități de apă, picătură cu picătură, etc.

În Franția, cestiunea se schimba după provincii și după Parlamentele cari o ordonau.

D. Paul Lacroix, eruditul bibliofil, de la care împrumut aceste detalii, a făcut sinistrul tablou al jurisprudenței franceze în materie de tortură.

În Paris, obiceiul era de a se da cestiunea prin apă. Această casnă era una din cele mai grozave și în același timp din cele mai inofensive pentru cel care o suferea. Pacientul, căruia nu se permisesese să ia nici un aliment cu opt sau zece ore înainte, era introdus în sala de supliciū, unde gâdele îl desbrăca în pielea goală. Apoi îi lega mânele și picioarele de niște belciuge fixate în perete, ast-fel ca corpul să fie bine întins la o oare-care înălțime de la pământ, și așeză o laviță sub dânsul pentru a-i susține mijlocul. După aceasta, îi introducea o pâlnie în gură, îi strângea cu mâna nările, pentru a-l sili să înghiță, și îi vărsa încet patru urcioare de apă, adică nouă litruri de pe atunci, cari corespund cu aproape zece kilograme de azi, pentru cestiunea ordinară, și o porțiune îndoită pentru cea extra-ordinară. După terminarea acestei operațiuni, acusatul era lungit pe o saltea și așezat lângă foc pentru a se încălzi și a-și recăpăta puterile.

Une-ori, tot în Paris, se întrebuința ceea ce se numea *brodequinii* pentru a se da cestiunea. Acest gen de tortură consista în a incongiura picioarele pacientului cu tari scândurele și a le lega pe d'asupra cu sfori solide. Pe urmă, se introduceau pene de lemn între sfori și scândurele și se băteau cu ciocanul. Pentru cestiunea ordinară, se puneau patru pene; pentru cea extra-ordinară opt. Rare ori se întâmplă, în acest din urmă cas, ca oasele picioarelor să nu plesnească și măduva să nu easă din ele.

Alte ori, *brodequinii* consistau în niște ciorapi de pergament, cari intrau cu înlesnire în picioare când erau uzi, însă, îndată ce se apropiau de foc, uscându-se, se strângeau și provocau niște dureri nesuferite.

În Britania, pentru a fi supus la cestiune, acusatul era despuat, legat pe un scaun de fer și apropiat cu încetul de un foc mare până când pielea începea să i se prăjească.

În Normandia, cestiunea se da strivindu-se



cu un clește degetul cel mare al pacientului pentru cestiunea ordinară, și ambele degete mari pentru cea extra-ordinară.

La Autun, ea se dà în chipul următor: Criminalul erà legat pe o masă, în fața unui foc viu. I se puneà în picioare niște cisme de piele spongioasă, apoi se vârsă peste ele o cantitate de apă ferbinte. Apa, pătrunzând prin cisme, descompunea, arzându-le, cărnurile, une-orî chiar oasele victimei supuse acestei spăimântătoare casne.

La Orleans, pentru cestiunea ordinară, se legaù la spate mânele pacientului, pe jumătate gol, și se introduceà, între mâni și legături, o cruce de fer, de care erà prinsă o frânghie, comunicând cu un scripăt înfipt în tavan. Pacientul, căruia se atârname de picioare o greutate de 180 libre, adică 87 kilograme și jumătate, erà apoi ridicat în aer și lăsat un oare-care timp în acea pozițiune. Pentru cestiunea extra-ordinară, care luà și numele de *estrapadă*, pacientul, atârnat după modul mai sus descris, însă având legată de picioare o greutate de 250 libre, erà înălțat până în tavan. Pe urmă, îl lăsaù de o dată să cază până aproape de nivelul pământului, fără însă a atinge de jos. Această operațiune, repetată de câte-va orî, nu lipseà nici odată de a îi dislocă brațele și picioarele.

La Avignon, cestiunea ordinară consistà în a spânzura de mâni pe acusat, care aveà niște grele ghiulele legate de picioare, și a lăsa ast-fel atârnat un timp oare-care. Cestiunea extra-ordinară erà mai teribilă. Acusatul erà spânzurat de mâni și de picioare în linie orizontală, prin mijlocul unor țări belciuge înfipite în perete. I se așeză, după aceasta, sub șira spinărei, un par ascuțit, pe vârful căruia corpul găseà un reazâm. Un medic asistă la acest supliciù, pipăind pulsul și arterele temporal ale acusatului, pentru a vedea momentul când el nu mai va fi în stare de a suferi durerea. Acel moment sosit, acusatul erà deslegat și reînsuflețit prin frecări calde. I se administraù fortifiante; însă, îndată ce își venea în fire și reluà puține puteri, erà de isnoavă supus cestiunei, care se prelungeà în curs de șease ore.

După cestiune, veneaù pedepsele propriu zise, cari erau și ele îngrozitoare.

Invățatul criminalist al evului de mijloc, Josse Damhoudère, înnumără trei-spre-zece pedepse, și anume: focul—spada—furca—spânzurătoarea—tărătura—groapa—roata—țeapa—tăerea urechilor—biciuirea—exposițiunea—desmembrarea și deschiolarea oaselor.

Când un criminal erà condamnat să fie ars, se ridică, în locul destinat pentru executarea ho-

tărării, un drug, pe lângă care se grămădeau lemne, pae și uscături de tot felul până la înălțimea staturii unui om. Imprejurul drugului central, erà menagiat un mic spațiu. Asemenea se menagiă și o cărare care conduceà la dânsul. Condemnatul, gol saù îmbrăcat într'o cămașe muiată în pucioasă, erà legat de acel drug, cu lanțuri saù cu simple ștreanguri. Pe urmă, se astupă cu pae cărarea care servise a dà acces înăuntru și se puneà foc paelor. Condemnatul mureà ast-fel în mijlocul celor mai cumplite dureri. Câte o-dată, hotărârea dispunea ca condamnatul să fie ars după ce va fi fost mai întâi sugrumat. Și, de multe orî, gâdele, pentru a scurtă supliciul, dà moartea pacientului înțepându-l în inimă, printre flăcări, cu o sulită de fer pregătită mai d'inainte spre acest sfârșit.

Această pedeapsă se aplică mai cu seamă aceloră cari erau acușați că au turburat ordinea socială, precum erau ereticii. Falșificatorii de monedă, cari și dâșii erau supuși pedepsei focului, nu se ardeau, ci se aruncaù într'un cazan plin cu unt-de-lemn ferbinte saù cu apă feartă în clo-cote. În categoria focului mai intraù și niște pedepse accesorii pedepsei principale, cum, de exemplu, arderea pe un foc de pucioasă a mânilor paricizilor și regicizilor înainte de a îi duce la supliciul care trebuia să le termine viața. În aceiași categorie mai intra și pedeapsa *lighianului aprins*, care se puneà sub ochii unor condamnați pentru a li îi arde.

Pedeapsa spadei saù a tăerii capului erà la început aplicată mai tutulor crimelor. Mai în urmă însă, ea deveni privilegiul nobilimei, care o suferea fără a se plânge. Condemnatul erà așezat pe o estradă saù eșafod, cu ochii liberi saù legați, după voință, și își puneà capul pe un tăetor. Gâdele, înarmat cu o spadă lungă, care se mânuià cu amândouă mâinile, îi dà o lovitură care, în genere, despărția capul de trunchiù. Câte o-dată însă se întâmplă ca spada să se rupă saù ca executorul să nu înemerească bine și să fie nevoit a reîncepe. S'au văzut cazuri când el 'și-a repetat până de un-spre-zece orî lovitura înainte de a reuși să tae capul condamnatului. În unele țări, de esemplu în Englitera, spada erà înlocuită prin topor.

Pedeapsa furcei și a spânzurătoarei erà unul din supliciurile cele mai obișnuite în Francia. Fie-care oraș, saù chiar orășel, aveà un loc destinat pentru asemenea execuțiuni. Spânzurătoarea saù *furcile patibulare*, după cum se mai numia, se compunea din stâlpi de piatră, dispuși ast-fel ca să formeze un pătrat și uniți între dâșii, în partea lor superioară, prin traverse de lemn, de cari se agățau corpurile supliciaților. În mijlocul pătratu-



lui format de acei stâlpi eră săpată o gaură profundă, în care se aruncau, în ordinar, corpurile esecutaților pentru a putrezi acolo. Une-ori însă cadavrele rămăneau agățate pe furci, luni, chiar ani întregi. De multe ori se întâmplă ca condamnatul să fi spânzurat în acele locuri chiar după ce încetase de a mai trăi. Ast-fel se urmă, de exemplu, cu rămășițele regicizilor.

Pedeapsa târătorei consistă în a târi pe condamnat, ca o agravațiune infamantă a osândei sale, legat pe o scară de lemn până în locul unde el trebuia să fie spânzurat.

Pedeapsa roatei consistă în espunerea corpului pacientului legat împrejurul unei roate care se învârtă în sens orizontal. Înainte de a fi legați pe roată, condamnații la acest supliciu, mai ales asasini și tâlharii de drumuri, erau întinși pe o cruce de lemn în formă de X, făcută din grinzii puternice, având câte două creștături profunde la fie-care ramură pe care un membru al condamnatului trebuia să se așeze. Gădele, înarmat cu un drug de fer, se apropiă și dă câte două lovituri fie-cărui membru, drept d'asupra creștăturii practicate în ramura crucei. Cu chipul acesta, mânele și picioarele victimei erau frante în câte două locuri. După aceasta, gădele mai dă două lovituri pe pieptul pacientului, care încetă de a trăi. Apoi îl legă pe roată și îl lăsa un timp oare-care acolo pentru ca publicul să-l poată vedea.

Pedeapsa tepei fusese moștenită de evul de mijloc de la Romani, cari, în timpul lui Nerone, o întrebuntau contra creștinilor. Ea consistă în a întepa pe nefericitul condamnat într-o țepă solidă fixată în pământ și a-l lăsa să moară acolo în mijlocul celor mai nespuse chinuri.

Pedeapsa biciului se dă în două feluri. Condamnatul primea, în interiorul închisorei și din partea paznicului, un număr oare-care de bice: eră o simplă pedeapsă corecțională. Ea devenea infamantă când condamnatul eră condus, prin răspântii, desbrăcat până la mijloc, și suferea biciuirea din mâna gădelui, în fața mulțimei adunată ca să-l privească.

Pedeapsa expuneri consistă în expunerea condamnatului, cu gâtul și cu mânele prinse în carcan, pe un turn rotund și mobil, care se învârtă și presintă în toate părțile figura condamnatului. D'asupra eră lipită o tăblie, pe care erau scrise numele făptuitorului și faptul ce comisese.

Pedeapsa desmembrării și a deschilării oaselor, cea mai îngrozitoare, eră rezervată pentru regicizi, considerați că au comis crima cea mai atroce. Înainte de a fi supus acestei osânde, condamnatul primea câte-va casne prealabile. Ast-fel, i se ardea mâna dreaptă pe un foc de pucioasă;

i se rupea cărnurile de la brațe, de la picioare și de la pept cu un clește roșit în foc; i se vârsa pe rănilor de curând deschise unt-de-lemn fert, smoală, ceară și plumb, topite la o laltă. După aceasta, începea supliciul deschilării. Se aduceau patru cai puternici, înhămați ca pentru a trage luntrile pe țărml unei ape. Condamnatul eră tare legat de brațe până la înălțimea coatelor, și de picioare până la a genunchilor, și legăturile fie-cărui membru se innodau după crucea hamului unui cal. Apoi caii începeau să tragă, mai întâiu cu încetul și apoi, când pacientele aruncau țipetele de durere, cu toții de o dată. Membrele se desarticulau. Fie-care cal smulgea câte o bucată. Rămășițele nefericitului supliciat erau, în urmă, adunate și aruncate, palpitând încă, pe un rug aprins ca să se consume, și cenușa lor să fie risipită în vânt, sau erau atârinate de o spânzurătoare, pentru ca obștea să le poată vedea.

Afară de aceste pedepse, mai erau altele mai mult sau mai puțin teribile, usitate în diferite țări și timpuri. Spațiul nu-mi permite să le examinez în detaliu. Voiu cita numai, în treacăt, supliciul răstignirii, aplicat Evreilor; al împușcării, rezervat pentru militari; al gădilăturii, care provocă moartea în urma unor senzațiuni inestimabile; al jupuirii și al înecăciunii, adesea-ori întrebunțate în Franța.

Dar să ne întoarcem privirile de la acest întristător spectacol al răutăței omenești! Să eșim din acest cafernaum al represiunii, pe pragul căruia, ca pe al infernului descris de Dante, pareă că e scris: «Părăsiți ori-ce speranță, voi cari ați căzut în vină!» Să ne odihnim vederile pe o priveliște mai puțin înfricoșătoare! Studiul sistemului nostru penal din acele timpuri ne va dovedi că legea nu eră pretutindenă tot așa de nemilostivă.

(Va urmă)

CIRU ECONOMU

## INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența de la 3 Octombrie 1907

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

D. D. Negoescu, recurs pentru liberare pe cauțiune

Camera de punere sub acuzare.—Dreptul ei de a rezolva cererea unui acuzat, trimis în judecata Curței cu jurați, de a fi pus în libertate provizorie, în timpul când Curtea cu jurați nu funcționează. — (Art. 117 și 120 din Pr. penală modificată în 1902).

Pentru acuzații ce sunt deja trimiși în judecata Curței cu jurați, Camera de punere sub acuzare este încă compentă a se pronunța asupra eliberării lor provizorii, când Curtea cu jurați nu funcționează, căci, într-o asemenea ipoteză, nu există nici o rațiune logică pentru Camera de punere sub acuzare



să fie competentă de a se pronunța numai asupra arestărei acuzaților, iar nu și asupra cererilor de punere în libertate provizorie, mai ales când legea stabilește în principiu că dânsii se pot folosi de acest drept în ori-ce stare a procesului.

Decisiunea 2089/907. — Casată, în urma recursului făcut de D. D. Negoescu, decisiunea Camerei de punere sub acuzare a Curții de apel din Craiova cu No. 299/907.

Curtea,

Ascultând pe d-l procuror Sadoveanu, în concluziuni;  
Deliberând, și

Având în vedere decisiunea supusă recursului din care se constată că, prin decizia Camerei de punere sub acuzare cu No. 205/907, recurentul D. D. Negoescu, a fost trimis în judecata Curței cu jurați din Olt, pentru a răspunde de faptul prevăzut și pedepsit de art. 81 C. pen.; Că pe baza aceleiași decizii, dânsul a fost arestat; Că la 19 Iulie 1907 cerând Camerei a fi pus în libertate pe cauciune, pentru că Curtea cu jurați nu funcționa, Camera prin decizia supusă recursului a respins cererea, pentru motivul că nu este competentă a se pronunța, întru cât afacerea este înaintată spre judecată Curței cu jurați și când această Curte nu funcționează, acuzații nu mai au dreptul de a cere liberarea provizorie;

Având în vedere art. 117 Pr. penală, ast-fel cum a fost modificat prin legea de la 15 Martie 1902, după care liberarea provizorie se va putea cere, în ori-ce materie și în ori-ce stare a procesului, instanței dinaintea căreia afacerea este pendinte și, chiar la Curtea cu jurați când aceasta va funcționa;

Considerând dar că cestiunea ce Curtea este chemată azi a rezolva este aceea de a se ști, la ce instanță acuzatul trimis în judecata Curței cu jurați are a cere liberarea sa provizorie, când această Curte nu funcționează;

Considerând că prin art. 120 din această lege de la 15 Martie 1902 se prevede că, atunci când acuzatul va fi fost pus sau lăsat în libertate, Camera de punere sub acuzare va putea, în urmă, până la ziua cercetării procesului dinaintea juraților, ordona arestarea lui, după cererea Ministerului public;

Că, dar, din acest articol rezultă implicit că pentru acuzații ce sunt deja trimiși în judecata Curței cu jurați, Camera de punere sub acuzare, este încă competentă a se pronunța asupra eliberării lor provizorie, când Curtea cu jurați, nu funcționează, căci, într-o asemenea ipoteză, nu există nici o rațiune logică, pentru care Camera de punere sub acuzare să fie competentă de a se pronunța numai asupra arestărei acuzaților, iar nu și asupra cererilor de punere în libertate provizorie, mai ales când legea stabilește în principiu că dânsii se pot folosi de acest drept în ori-ce stare a procesului;

Considerând că a se da o altă interpretare acestui articol și a se susține că printr'ânsul nu se vorbește de cât de arestarea acuzaților lăsați liberi, este a se nesocoti întreaga economie a legii libertății individuale care acordă în mod așa de larg libertatea provizorie chiar și în materie de crimă, principiu ce nu există în vechiul cod de procedură penală;

Că, afară de aceasta, a nu se acorda Camerei de punere sub acuzare competența de a se pronunța asupra cererilor de liberare provizorie, făcute de acuzații trimiși în judecata Curților cu jurați când aceste Curți nu funcționează, este a face, ca în multe cazuri suscitatul art. 117 să nu-și poată avea aplicare, iar principiul liberării provizorie să devină iluzoriu, ceea-ce nu a putut intra în prevederile legii din 15 Martie 1902, întru cât legile sunt făcute ca să aibă o aplicare și un efect real, în toate dispozițiile lor;

Considerând, dar, că acestea fiind principiile ce guvernă materia, Camera de punere sub acuzare numai cu violarea citatelor articole s'a declarat incompetentă de a judeca cererea de liberare pe cauciune făcută de recurentul trimis înaintea Curței cu jurați, în timpul când această Curte nu funcționa;

Că, prin urmare, recursul este fondat.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

Audiența de la 18 Septembrie 1907

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

S. Populeanu, A. Rioșeanu și Sc. Arion cu Paul Negulescu ș. a.

Sechestrul judiciar. — Scopul acestui sechestr. — Drep-tul sechestrilor judiciari numiți. — Dacă ei pot fi con-damnați să plătească datoriile personale ale unui moș-tenitor, mai înainte de împărțeală.

1) Sechestrul judiciar este o măsură de con-servațiune și, prin urmare, sechestrul numiți nu au de cât dreptul de a administra lucrul litigios, fiind datorți ca după terminarea procesului să îl restituie acelei dintre părți care va câștiga.

2) Părțile cuvenite fie-cărui moștenitor neputân-du-se determina de cât numai prin facerea îm-părțelei, până atunci sechestrul judiciar nu pot să fie condamnați să plătească datoriile personale a unora dintre moștenitori.

Decisiunea No. 213/907. — Casată, în urma re-cursului făcut de S. Populeanu ș. a., decisiunea Curței de apel din București s... cu No. 171/907, dată în proces cu Paul Negulescu ș. a.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Zeuceanu în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d-nii avocați Dissescu și Negulescu în combateri;  
Deliberând,

Asupra motivelor de casare:

I. «Eroare grosieră de fapt și exces de putere. — Curtea ca răspuns la susținerea noastră, că partea d-lui Apostol Mexi nu este determinată, afirmând că e constant, că Apostol Mexi, debitorul creditorului, are dreptul la o treime din a treia parte de succesiune, comite o vădită eroare de fapt și un exces de putere, de oare-ce și din actul de tranzacție dintre moștenitori și din decizia Curței de trimetere rezultă, în mod netăgăduit, că d-l Apostol Mexi ar avea drept la cel mult a noua din a treia parte adică la a 27-a parte din suc-cesiune, în principiu, fără a se ști cât i se cuvine din venituri».

II. «Omisiune esențială și exces de putere. Am invocat d'inaintea Curței, că sumele poprite fac parte din averea lă-sată de Zappa, pusă sub sechestrul prin decizia definitivă a Curței de apel din București s. I după cererea Comisiunei Olimpicelor și, deci, ele nu se pot executa de creditorii moș-tenitorilor (Dec. C. A. I. No. 129/905). — Curtea, omițând a se pronunța asupra acestui motiv judecă că, din moment ce Comisiunea Olimpicelor a perdut procesul la Curtea de Apel, deși această decizie, n'a fost executată, moștenitorii au rein-trat în posesia averii Zappa. Cu chipul acesta Curtea, prin-tr'un vădit exces de putere, pe baza unei deciziuni a cărei executare nici nu s'a cerut încă până acum, nesocotește se-questrul prin o decizie judecătorească definitivă, sechestrul a cărei desființarea nici nu s'a cerut până acum».

III. «Violarea art. 561 Pr. civ. și exces de putere. Deși Trib. constată că mai există și o altă poprire și judecă că trebuie a se ține seamă de dânsa, prin motive pe care Curtea



și le însușește, totuși, în loc să dispue judecarea tuturor popririlor prin o singură hotărâre, ne condamnă la plata întregii sume cerută de D-l P. Negulescu, violând ast-fel art. 561 proc. civ. și comițând un exces de putere.

IV. «Violarea art. 459, 460 proc. civ., resturnarea principiilor de drept în materie de probațiune și exces de putere. Tribunalul și Curtea validează poprirea și ne obliga să plătim suma cerută de D-l Paul Negulescu, pe motiv că deși ar fi înființate mai multe popriri și s'ar fi făcut și cheltueli de administrație, noi, terții popriți n'am fi făcut dovada că partea convenită lui Apostol Mexi din venitul total încasat până acum ar fi epuizat. Judecând ast-fel, Curtea violează sus citatele texte de lege, răstoarnă principiile de drept în materie de probațiune și comite un exces de putere».

Având în vedere că, din decisiunea atacată cu recurs rezultă că Paul Negulescu, în calitate de creditor cu titlu executor al lui Apostol Mexi, a urmărit în mâinile sequeștrilor judiciari ai avereii rămase de la defunctul Vanghelie Zappa, partea lui Mexi în această moștenire; că această urmărire s'a validat și Curtea a condamnat pe sequeștri să plătească creditorului popritor suma ce i se datorează de Mexi;

Având în vedere că, Curtea de apel constată că moștenitorii def. Zappa se găsesc în indiviziune, că între ei există un proces pentru împărțirea avereii de moștenire, din cauză că unul din moștenitori a cerut excluderea celor-l'alți, pretinzând, că ei ar fi într'un grad de rudenie mai depărtat de cât ramura din care dânsul face parte; iar până la rezolvarea acestui proces, justiția a ordonat ca întreaga avere de succesiune să fie pusă sub sequestru;

Având în vedere că creditorul Negulescu nu a înțeles să ia o măsură conservatoare, să se asigure, adică, că va fi plătit din partea de succesiune ce se va atribui în urmă debitorului său Mexi, măsură pe care de sigur ar fi în drept să o ia, ci o măsură de executare prin care tinde ca sequeștrii să fie condamnați să-i plătească imediat sumele ce are să ia de la debitorul său Mexi;

Că, pentru aceasta trebuie a se ști mai întâi nu numai că lui Mexi i se cuvine o porțiune oare-care în succesiunea lui Zappa, dar încă și cât este acea porțiune;

Având în vedere că această cestiune face obiectul acțiunii de împărțeaală care este pendinte și care trebuie discutată față cu moștenitorii, iar nu cu sequeștri judiciari în instanța de poprire;

Că părțile convenite fie-cărui moștenitor neputându-se determina de cât numai prin facerea împărțelei, este invederat că până atunci sequeștri judiciari nu pot să fie condamnați să plătească datoriile personale, ale unuia dintre moștenitori;

Că, afară de aceasta, sequestrul judiciar este o măsură de conservatiune și prin urmare sequeștrii numiți nu au de cât dreptul de a administra lucrul litigios și sunt datori ca după terminarea procesului să îl restituie acelei dintre părți care va câștiga;

Că, dacă sequeștrii judiciari ar putea fi urmăriți pentru plata datoriilor personale ale unui moștenitor, aceasta ar putea indirect ridica cu anticipație partea ce pretinde că are în succesiune, și măsura sequestrului ar deveni chiar iluzorie în cazul când sumele ridicate ar întrece partea care s'ar alege în urmă prin împărțeaală acestui moștenitor, ast-fel că atunci sequeștrii judiciari nu și-ar mai putea îndeplini obligațiunea ce au de a restitui lucrul ce li s'a încredințat;

Având în vedere că Curtea de apel validând poprirea și condamnând pur și simplu pe sequeștrii să plătească lui Negulescu suma ce are să primească de la Apostol Mexi, a violat aceste principii și a comis un exces de putere, ast-fel că motivele de casare sunt întemeiate;

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

## INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

*Audiența de la 14 Iunie 1907*

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

*I. Ioanin cu Banca de Scont*

**Societăți anonime.** — Acțiune relativă la diversele fapte cari se pot considera ca o neîndeplinire a mandatului consiliului de administrație. — Dacă un singur societatar poate intenta asemenea acțiuni. — (Art. 149—155 C. comercial).

*La o societate anonimă precum e Banca de scont, un singur societatar nu poate intenta acțiunea socială pentru diversele fapte cari se pot considera ca o neîndeplinire a mandatului conferit prin lege și statutele consiliului de administrație; asemenea acțiuni ne putându-se intenta de cât cu concursul a unui număr de 8 sau 10 membrii și a adunării generale, sub anumite condițiuni prescrise de codul comercial.*

Deciziunea No. 1346/907. — Respins recursul făcut de I. Ioanin contra deciziunii Curței de Apel din București, S. II-a cu No. 250/907 dată în proces cu Banca de scont.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat I. Tanoviceanu în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-nii avocați Cernea și Negulescu în combateri, și

Pe d-l Procuror Sadoveanu în concluziuni;

Deliberând,

*Asupra motivului II de casare:*

II. «Violarea art. 154 C. com. și 178 Pr. pen. Trib. era dator să intre în fond și să cerceteze afacerea, căci art. 154 C. com. nu se opune la această regulă prescrisă de art. 178 Pr. pen., și atât trib. cât și Curtea, interpretează rău art. 154 C. com. când hotărăște că un singur asociat n'ar avea dreptul de citațiune directă, conf. art. 178 Pr. pen.»

Având în vedere că se constată că recurentul, prin acțiunea intentată, a cerat a-i se repara prejudiciul cauzat de membrii consiliului de administrație, de censori și de directorul Băncii de scont, prin faptele articulate și anume: distribuire de dividende fictive, prin bilanțuri frauduloase întocmite și prin nesubscrierea întregului capital;

Având în vedere că Tribunalul de Ilfov, S. I, constituit ca tribunal corecțional, judecând, declară că acțiunea pentru responsabilitatea membrilor din consiliul de administrație și a directorilor o are numai adunarea generală a societății anonime; că un singur asociat neputând exercita acțiunea civilă, nu poate cere repararea daunelor nici de la instanțele corecționale, precum aceasta rezultă din art. 154 și urm. C. com.;

Că, Ministerul public n'a făcut apel contra sentinței tribunalului; recurentul, însă, făcând apel, Curtea de apel, constituită ca instanță corecțională, adică fiind față și Ministerul public, respinge apelul pentru motivele din sentința tribunalului, fără ca procurorul să fi luat concluziuni;

Considerând că, după art. 154 și urm. C. com., la o societate anonimă, precum e Banca de scont, un singur societatar nu poate intenta acțiunea socială pentru diversele fapte cari se pot considera ca o neîndeplinire a mandatului conferit prin lege și statute, și precum se specifică și prin diferitele aliniate ale art. 154 C. com., și aceasta fără deosebire dacă e neglijență, culpă sau fraudă;



Că, scopul oprirei exercitărei acțiunii sociale de către un singur societar se justifică prin considerarea de a asigura mersul, soliditatea și creditul Societății anonime comerciale, care alt-fel s'ar sdruncina prin orice acțiune ce s'ar putea exercita de către fie-care societar, și tocmai pentru aceasta, pentru intentarea acestei acțiuni și spre a pondera cu prudență împrejurările, Codul comercial organizează cum se poate exercita acțiunea, având concursul a unui număr de 8 sau de 10 societari, a adunării generale și a tribunalului, precum și diferite condițiuni, în modul indicat prin art. 149—155 C. com.;

Considerând că Codul de comerț nu declară că singuraticul societar este oprit a exercita acțiunea când prin faptele abusive și contrarii dispozițiilor codului de comerț, precum și statutelor societății, săvârșite de membrii consiliului de administrație, i s'ar fi cauzat un prejudiciu; că această acțiune născută din delict sau din quasi-delictul membrilor, de și anume neoprită, după toată economia Codului de comerț, în privința organizării responsabilității membrilor consiliului de administrație, are a fi considerată de asemenea ca exclusă, de oare-ce scopul pe care l-a avut Codul de comerț, mai sus arătat, s'ar anihila prin admiterea exercitărei acțiunii pentru repararea daunelor civile prin faptele membrilor consiliului de administrație când ele au caracterul de delict sau quasi-delict;

Considerând că, ast-fel instanțele corecționale sunt necompetente a judeca acțiunea pentru repararea de daune cauzate recurentului, constituit, de alt-fel, ca parte civilă, și de acea motivul al II-lea are a fi respins ca neîntemeiat;

Considerând că, dacă Curtea de apel, ca instanță corecțională, era necompetente a judeca acțiunea de repararea prejudiciului intentată de recurent și a respins apelul fără a intra în cercetarea fondului, e fără interes a cerceta motivul I de casare;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

## TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIA I

Audiența de la 17 Octombrie 1906

Președenția D-lui M. BERLESCU, Jude de ședință

G. Boambă și alții cu I. Ioanin

Acțiune.—Acțiune contra administratorilor unei societăți pentru fapte ce privesc responsabilitatea lor.—Dreptul exclusiv al adunării generale a se adresa justiției și a se constitui parte civilă. (Art. 154 C. com.).

Acțiunea contra administratorilor unei societăți pentru fapte care privesc responsabilitatea lor, aparține adunării generale, iar nu fie-cărui asociat în parte, aceștia din urmă având numai dreptul a denunța acele fapte censorilor, al căror raport urmează a fi supus adunării generale, singura în drept a se adresa justiției și a se constitui parte civilă.

S'au ascultat d-nii avocați P. Negulescu și B. Cernea din partea inculpaților, și d-l avocat I. Tanovicianu pentru reclamant;

Fotoliul Ministerului public ocupat de d-l procuror Em. Oeconomu.

Tribunalul,

Asupra incidentului ridicat de inculpați:

Având în vedere că reclamantul I. Ioanin chiamă în judecată corecțională pe inculpații: D. Dobrescu, în calitate de fost președinte al consiliului de administrație al Băncii de Scont, pe Ath. Lipati, N. Butulescu, G. Boambă și N. Zane ca foști membri în același consiliu, C. E. Nicolau, Elefterie Ionescu, Petre Ionescu, foști censori ai băncii și Al. Zisu, fost director, pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 265 C. com., a-

dică: 1) de distribuire de dividende fictive prin bilanțuri fraudulos întocmite și prin raporturi intenționate neexacte; 2) prin nesubscrierea întregului capital; 3) prin avansare de bani pe propriile acțiuni ale băncii, constituindu-se parte civilă cu suma de 32000 lei paguba ce i s'a cauzat de oare-ce posedă 323 acțiuni încă de la fondarea băncii;

Considerând că, potrivit art. 178 C. pr. pen. tribunalul în materie corecțională va putea intra în cercetarea delictelor de competența sa, și prin «d'a dreptul cerere din partea celui vătămat», că din dispozițiile formale ale art. 6 Cod pr. pen., rezultă că cel ce aduce o plângere nu va putea avea calitate de parte litigantă în proces, de cât dacă va declara formal că se constituie parte civilă sau va fi făcut o cerere de daune-interese;

Considerând că din combinațiunea acestor texte de legi rezultă în mod neîndoios, că pentru a putea intenta acțiunea directă înaintea tribunalelor represive, partea vătămată trebuie să aibă exercițiul acțiunii civile, cu care să poată cere reparațiunea prejudiciului ce i s'a cauzat prin actul delictuos;

Că, în speță, fiind vorba de un asociat care se plânge în contra unor foști membrii ai consiliului de administrație al Băncii de scont, pentru faptele prevăzute și pedepsite de art. 265 C. com. rămâne să stabilim dacă reclamantul are exercițiul acțiunii civile, pentru a cere daune în baza faptelor delictuoase de care se plânge, și dacă prin urmare poate pune în mișcare acțiunea publică;

Considerând că potrivit dispozițiilor art. 154 C. com. acțiunea contra administratorilor, pentru fapte care privesc responsabilitatea lor, aparține adunării generale, fără a face vre-o distincțiune, și a limita această dispozițiune numai la responsabilitatea născută din delict și quasi-delict civile;

Că principiul după care acțiunea contra administratorilor nu poate fi exercitată de cât de adunarea generală, iar nu de către fie-care din asociați, chiar în cazul când administratorii s'ar fi făcut culpabili de fapte pedepsite de legea penală, este legitimat de faptul că acțiunea ce se intențează în aceste condițiuni este de natură socială, având de scop de a reintegra în patrimoniul social, distinct de acel al asociaților, aceea ce s'a sustras prin faptele delictuoase comise de administratori;

Considerând că din alineatele 2, 3, 4 și 5 ale art. 154 C. com. rezultă în mod neîndoios că această acțiune nu poate fi intentată de cât de adunarea generală, întru cât dreptul de a intenta acțiuni prevăzute în al. 1 al citatului articol, îi este opus în aliniatele următoare dreptul pe care l'are fie-care asociat, în ce privește faptele care ating responsabilitatea administratorilor societății, drept care este limitat numai la a denunța aceste fapte censorilor, al căror raport urmează a fi supus adunării generale, singură în drept de a se adresa justiției și a se putea constitui parte civilă;

Considerând că același spirit a călăuzit pe legiuitor și în edictarea articolelor 155 și 165 C. com.;

Că a decide alt-fel, acordând adică fie-cărui asociat în parte, dreptul de exercițiul acțiunii civile și prin urmare puțința de a chema ori când înaintea instanțelor corecționale organele însărcinate de a administra societățile, ar fi să se constituie un adevărat pericol pentru aceste societăți care, atinse în creditul lor, ar fi în fie-care minut expuse ruinei care ar aduce după sine ruina fie-cărui dintre asociați; Că ast-fel fiind, acțiunea de față urmează a fi respinsă ca inadmisibilă;

Pentru aceste motive, admite incidentul, etc.

(s) M. Berlescu, Gr. Ferechide.

Această sentință a fost confirmată de Curtea de apel din București s. II prin deciziunea cu No. 250/907, iar această deciziune fiind atacată cu recurs publicăm în acest număr la pag. 575 și deciziunea Casației cu No. 1346/907 prin care se respinge recursul  
(N. R.)